

2

‘Russische propaganda hoort hier niet’

Studenten en de Oekraïense ambassade zijn boos over de vertoning van de omstreden oorlogsdocumentaire *Russians at War*. ‘De universiteit moet zich hier niet mee inlaten’

De bezem kan door de universiteit Na eerdere zetelwinst in Amsterdam en Utrecht doet de Vrijmoedige Studentenpartij voor het eerst mee aan de universitaire verkiezingen in Leiden. ‘Iedereen die een beetje naar rechts leunt, wordt weggezet als nazi’

6

8

Transsenioren ‘Bij het wassen zie je iets anders, maar ze is echt een vrouw’

12

Bemiddeltips Hoe onderhandel je met gijzelnemers (of docenten)?

Na alle onrust sneuvelen nog slechts twee masters

Is het ‘symboolpolitiek’ nu het faculteitsbestuur van Geesteswetenschappen alleen nog maar twee heel kleine opleidingen wil sluiten? ‘Dit voelt als een symbolisch offer.’

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

Vorig jaar oktober wilde het faculteitsbestuur meerdere bachelor- en masteropleidingen opheffen of laten fuseren, onthulde *Mare*. Na de nodige ophef en een alternatief bezuinigingsplan van de opleidingsvoorzitters werd dat voorstel teruggedraaid. Eind januari volgde een nieuw plan waarbij de bachelor Italiaans, de joint master European Politics and Society en de researchmasters African Studies en Latin American Studies zouden sneuvelen. Maar ook daar is het bestuur deels op teruggekomen: vorige maand bleek dat Italiaans blijft bestaan en nu is ook de joint master gered (zie kader). Tijdens de faculteitsraad stonden er dus nog slechts twee researchmasters op de agenda om te worden opgeheven. Volgens het bestuur is dat nodig omdat de instroom zeer gering is, terwijl de specialistische kennis kan blijven bestaan nu de gelijknamige bachelors en reguliere masters overeind blijven. De faculteitsraad had echter kritiek op de plannen. ‘Dit voelt als een symbolisch offer’, zei raadslid Jan Sleutels. ‘Als je kijkt naar de ingrediënten die eerst op tafel lagen, is dit peanuts. En als je kijkt naar de mogelijke winst die het oplevert, is dat ook peanuts. Willen jullie hiermee een signaal afgeven aan het universiteitsbestuur dat jullie goede wil hebben de bezuinigingen aan te pakken? Is het een waarschuwing aan de goegemeente van geesteswetenschappen? Als dat zo is, is het dan wel de moeite waard om deze opleidingen te sluiten?’

Raadslid Nicole van Os vroeg zich af wat ‘de batenstrategie is’ en of er ook onderzoek is gedaan naar de redenen dat de researchmasters zo weinig studenten trekken. ‘Want Afrika is een belangrijk continent, dat steeds belangrijker wordt.’

‘Ik snap dat de raad denkt: dit is peanuts, wat zitten we nou te doen?’ reageerde vice-decaan Jos Schaecken. ‘Je kunt het zien als symbolisch, maar het is wel degelijk een structurele maat-

regel, hoe klein die ook is. We zullen heel veel kleine maatregelen moeten nemen.’

‘Maar als je de researchmaster African Studies opheft, win je hooguit twee vakken’, wierp Van Os tegen. ‘De winst is dus heel erg klein. Is het niet logischer om eerst te kijken wat er te halen valt bij grote opleidingen, zoals International Studies, en dat we daarna kijken wat er nog nodig is bij de kleine studies?’

Decaan Henk te Velde: ‘Iedereen wist dat de opleidingen met een kleine instroom financieel in een lastig parket zitten, dus we dachten: als er ergens in de faculteit geld te halen is, is het daar. Maar omdat nu blijkt dat dat financieel minder oplevert dan gedacht, gaan we alsnog kijken naar de grote opleidingen.’

Van Os: ‘Maar moeten we dat dan niet afwachten voordat we besluiten de kleintjes af te schaffen?’

‘We kunnen niet wachten’, reageerde Te Velde. ‘We moeten snel tot voldoende bezuinigingen komen, anders raken we door onze reserves heen. Dat is ook wat het college van bestuur ons voortdurend vertelt. Dat betekent dat we nu echt moeten beginnen, om te voorkomen dat we straks rücksichtslos mensen moeten ontslaan. Dan zit je in de chaos, en dat wil je te allen tijde voorkomen.’

Voor raadslid Adriaan Rademaker was die toelichting voldoende overtuigend: ‘We kunnen het ons niet permitteren om te zeggen: “Het levert niet veel op, dus laat maar zitten.” Het is nodig dat we aan de slag gaan.’

Te Velde begreep dat het voor de raad lastig is om positief over het voorstel te adviseren ‘omdat we in een mist zitten waarbij niet duidelijk is waar het naartoe gaat’. Volgens hem is het schrappen van de twee researchmasters inderdaad een kleine ingreep, maar is die wel noodzakelijk. ‘We gaan er niet de oorlog mee winnen, maar we zullen dit moeten doen. Het is geen symbolisch offer.’

Uiteindelijk adviseerde de meerderheid van de raad positief. Het voorstel gaat nu naar het college van bestuur, dat het voornemen tot opheffing zal voorleggen aan de universiteitsraad. De universiteitsraad heeft instemmingsrecht. Het definitieve besluit staat gepland voor de zomer van 2025.

Regisseur Anastasia Trofimova op een still uit de film *Russians at War*

‘Propagandafilm hoort niet aan universiteit’

Er is onrust ontstaan over een vertoning van de omstreden documentaire *Russians at War* aan de universiteit. Na kritiek van studenten reageert ook de Oekraïense ambassade verbolgen. ‘Dit komt neer op propaganda.’

DOOR MARK REID

De film, die mede op initiatief van het Leiden University College woensdagavond aan de Haagse campus en donderdagavond in café Utopie wordt vertoond, werd eerder al door het Amsterdamse documentairefestival IDFA geschrapt en zorgde bij het filmfestival van Toronto voor onrust, waardoor de vertoning daar verplaatst werd. De documentaire toont de oorlog in Oekraïne vanuit het perspectief van Russische soldaten. Volgens critici laat de film een te positief beeld zien van het Russische leger, en worden door de Russen gepleegde oorlogsmisdaden verzwegen. Een van die critici is de Oekraïense oud-student bestuurskunde Yana Rudenko, tevens oprichter van studievereniging voor Oost-Europe-

se studenten ABBA, die eveneens boos is over de vertoning. ‘Ik ben geen voorstander van censuur, maar dit evenement is eenzijdig opgezet en komt neer op propaganda’, aldus Rudenko. ‘En propaganda heeft niks te maken met vrijheid van meningsuiting.’ Vooral de aanwezigheid van de Canadees-Russische regisseur Anastasia Trofimova is volgens Rudenko bezwaarlijk. ‘Trofimova is met Russische soldaten vanuit Rusland naar bezet gebied in Oekraïne gereisd, dat is een schending van internationaal recht. De universiteit moet zich daar niet mee inlaten.’ Dat de regisseur het internationaal recht heeft geschonden is volgens Rudenko ook de reden dat geen enkele gerenommeerde expert mee

wil doen aan het vraaggesprek met de regisseur na afloop van de film.

‘Als academici kun je best een propagandafilm bekijken en daar over discussiëren vanuit verschillende invalshoeken, maar zo is dit evenement niet opgezet. Zonder tegengeluid is dit alleen propaganda, maar dat wil de universiteit niet zien. Zij hebben het alleen over censuur.’ Ook de Oekraïense ambassade in Nederland heeft zich uitgesproken tegen de filmvertoning. ‘De ambassade beschouwt steun voor het tonen van de film als steun aan de desinformatiecampagne van Rusland tegen Oekraïne’, zo is te lezen in een persbericht. Rudenko noemt het opvallend dat ze daags voor de filmvertoning gevraagd werd om deel te nemen aan de paneldiscussie na afloop van de film door IUC-decaan Giles Scott-Smith via een comment op LinkedIn. Daar is ze niet op ingegaan. ‘Ik vond het een beetje wanhopig om dat zo last-minute nog te doen. En ik vind een LinkedIn-comment daar ook helemaal niet het geschikte medium voor. Hij had me best direct kunnen benaderen als hij serieus was.’ In een reactie laat universiteitswoordvoerder Mischa van Vlier weten dat na afloop van de film onder leiding van een moderator zal worden gediscussieerd over de film. ‘De universiteit vindt het cruciaal dat studenten vanuit verschillende perspectieven een probleem kunnen bespreken en beoordelen, en vertrouwt erop dat de eigen gemeenschap prima in staat

is om controversiële onderwerpen in een open debat, met respect voor elkaars mening, te behandelen.

‘Als bolwerk van de vrijheid is de Universiteit Leiden een warm pleitbezorger van een veelstemmig perspectief, waar uiteenlopende meningen en overtuigingen naast elkaar kunnen bestaan. De visie van de makers van de documentaire is, hoe deze ook luidt, niet meteen de visie van de universiteit. De universiteit veroordeelt wel zonder omhaal alle oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid.’ De reactie is opvallend aangezien de universiteit in 2022 een academische paneldiscussie over Palestina verbood op basis van de huisregels. De gespreksleider bij die discussie zou volgens de universiteit ‘niet neutraal’ genoeg zijn geweest. De moderator beschikte ‘naar het oordeel van het college van bestuur niet over een profiel dat neutraal genoeg is om te faciliteren in een gebalanceerd debat waarbij ieder lid van de community kan meepraten en zich veilig kan voelen’.

Ook Utopie laat in een statement weten door te gaan met de vertoning ondanks de kritiek. Rudenko is niet van plan de vertoning te verstoren, maar heeft in plaats daarvan een evenement georganiseerd dat tegelijkertijd plaatsvindt, namelijk een workshop ЕНВО met een Oekraïense militaire arts. ‘Ik hoop dat we nog wat mensen kunnen overtuigen naar ons evenement te gaan in plaats van naar de film.’

Waarom de publieke intellectueel het aflegt tegen de gewone man

Als wetenschapper kun je in het publieke debat twee verschillende rollen spelen. De eerste is de rol van de specialist. Zeg, je bent gepromoveerd op het effect van stikstofdepositie op de biodiversiteit in Nederlandse weidegebieden, en je schuift aan bij het acht-uurjournal om te vertellen over het effect van stikstofdepositie op de biodiversiteit in Nederlandse weidegebieden. De tweede rol is die van de generalist. Als generalist spreek je niet vanuit een specifieke expertise over een bepaald onderwerp, maar boog je op een brede disciplinaire kennis en royale algemene ontwikkeling om je visie te geven op het een of ander. Zeg, je bent een politicoloog die aan een talkshowtafel het politieke jaar mag commentariëren, of een historicus die in de krant reflecteert op de meest recente veshift in de westerse cultuurstrijd.

Treed je als wetenschapper regelmatig naar voren als generalist in het publieke debat, en laat je dus van je horen over meer dan alleen de specifieke kwesties waarover je peer-reviewed artikelen hebt gepubliceerd, dan kom je terecht op het terrein van de publieke intellectuelen. In het Engels spreekt men ook wel van *pundits*: figuren die vanuit een bepaalde geleerdheid veelvuldig hun opinie delen met een breed publiek.

Deze rol is niet alleen voor academici weggelegd, ook schrijvers, kunstenaars en politiek denkers kunnen ervoor in aanmerking

‘Er zijn lieden die in het debat weinig meer bijdragen dan wat quasi-intellectueel gelul’

komen. Zolang ze maar beschikken over voldoende eruditie om voor intellectueel te kunnen doorgaan, en genoeg zelfvertrouwen hebben om die functie publiek te durven vervullen.

Ik schrijf ‘zelfvertrouwen’, maar volgens sommigen is het woord ‘zelfoverschatting’ meer op z’n plek. Want trekken al die ‘publieke intellectuelen’ – het etiket wordt alvast tussen aanhalingstekens geplaatst – niet een veel te grote broek aan, door zich te mengen in discussies over zaken waarover ze niet eens specialistische kennis hebben? *De pundit is ‘an expert on nothing but an authority on everything’*, klinkt het spottend. Waarom zouden we eigenlijk naar zo’n figuur luisteren?

Ik vind die vraag niet per se onterecht. Er zijn in het publieke debat inderdaad lieden die zich hullen in een soort aura van diepe wijsheid, terwijl ze in feite niet meer bijdragen dan – excuzez *les mots* – quasi-intellectueel gelul. Daarom is het goed om een beetje scherp te blijven tegenover de stroom aan *talking heads* die er dagelijks aan ons voor-

bijtrekt, zodat we de charlatans eruit kunnen pikken en hun kolder kunnen negeren of weerspreken.

Tegelijkertijd denk ik dat het maatschappelijke debat juist gebaat is bij de inbreng van publieke intellectuelen, mits zij hun rol goed vervullen. Mensen die verstand van zaken combineren met een brede blik op de dingen, kunnen ons helpen om alle gekkigheid in de wereld beter te begrijpen en er niet door verlamd te raken. Mensen die beredeneerde suggesties durven te doen wat betreft de richting die we moeten inslaan als samenleving, kunnen het publieke debat omvormen van een kakafonie aan botsende meningen tot een discussie die ergens naartoe leidt.

Het is dan ook jammer dat Nederland geen heel hoogstaande debatcultuur kent, gedragen door publieke intellectuelen. We hebben er wel een paar, natuurlijk – ik noem een Arnon Grunberg; een Beatrice de Graaf (en ik zou nog wel meer namen kunnen opsommen, alleen dan raken de mensen die er niet tussen staan weer beledigd, dus ik hou het hier even bij). Maar in het algemeen wordt de toon in het maatschappelijke debat eerder gezet door personen die we weliswaar kwalificeren als ‘publiek’, maar niet echt als ‘intellectueel’ – categorie Johan Derksen, zeg maar.

Hoe dat zo is gekomen, dat intellectuelen het in het Nederlandse publieke debat vaak afleggen tegen ‘de gewone man’? Persoonlijk zie ik de oorzaak in een typisch Hollands calvinisme, dat eerbied voor vleselijke gezagsfiguren altijd ten principale heeft afgewezen, en dat epigenetisch van generatie op generatie is doorgegeven, terwijl met de dood van God de enige entiteit is weggevallen die echte hoogachting zou toekomen, en er daardoor voor de Hollander niets meer is overgebleven om te aanbidden, niets hogers om te eren, niets anders om te erkennen dan de mediane man. Dat laatste, lieve mensen, is natuurlijk gelul. Gewoon om jullie een beetje scherp te houden.

Josette Daemen is postdoctoraal onderzoeker aan het Instituut Bestuurskunde van Universiteit Leiden

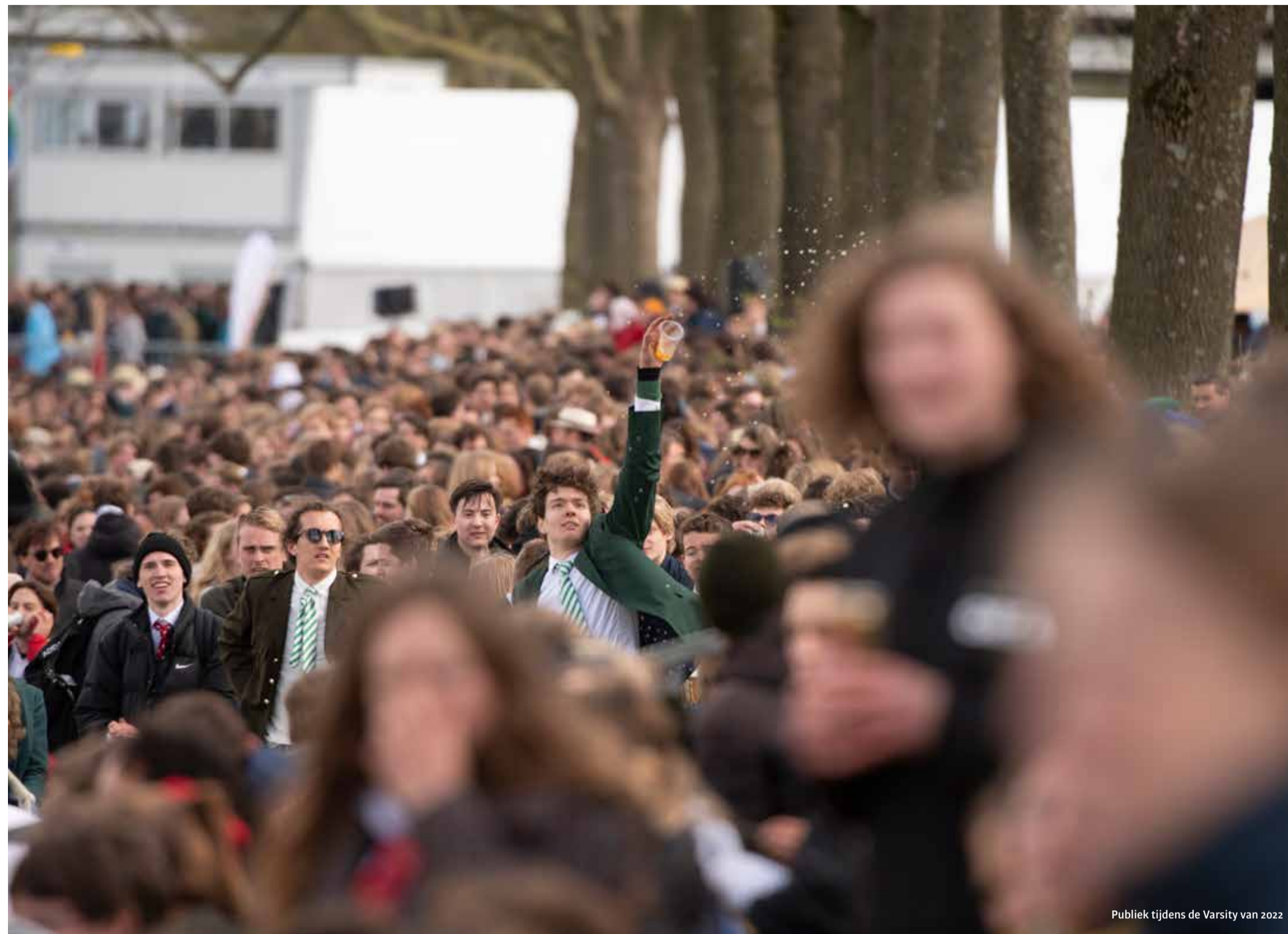
Advies over banden met Israël volgt mogelijk voor de zomer

Een nieuwe commissie gaat de precare banden van Leiden met universiteiten, instellingen en bedrijven onderzoeken. Een advies over de verhoudingen met instellingen in Israël volgt waarschijnlijk nog voor de zomer.

DOOR VINCENT BONGERS

Door de oorlog in Gaza en het debat over de banden met de fossiele industrie besloot het college van bestuur dat er een procedure moest komen om Leidse samenwerkingen met instellingen en bedrijven te beoordelen. Die procedure is nu opgesteld door de tijdelijke 'commissie ethische aspecten in samenwerkingen'. Het plan is om een nieuwe commissie met de naam 'gevoelige samenwerkingen' op te richten. Dit is een overkoepelende commissie die adviseert over ethische afwegingen in nieuwe of bestaande samenwerkingen. Adviezen kunnen herzien worden als de omstandigheden veranderen. De kern van de commissie bestaat uit een voorzitter en 'twee of drie andere commissieleden met relevante expertise'. Onder de commissie vallen verschillende 'thematische commissiekamers', dat zijn 'kennisveiligheid', 'fossiele samenwerkingen' en 'donaties'. Die initiatieven waren al eerder gestart. Nieuw is de kamer 'ethische aspecten' die gaat beoordelen of een samenwerking leidt tot 'betrokkenheid bij onderdrukking van minderheden of bijdrage aan gewapende conflicten en conflictsituaties, of grove en systematische mensenrechtenschendingen'. Met vragenlijsten en het raadplegen van bronnen als VN-mensenrechtenco-

mités en rapporten van ngo's en onderzoeksinstellingen werken de commissieleden toe naar een 'zorgvuldige beoordeling'. Het eerste dossier voor de commissiekamer ethische aspecten is Israël-Palestina. De kamer gaat onderzoeken of er samenwerkingen zijn die de universiteit betreft of laat bijdragen aan 'gewapende conflicten of grove en systematische mensenrechtenschendingen' en of er sprake is van het schenden van 'fundamentele ethische principes of dwingende bepalingen van internationaal recht door de huidige institutionele samenwerkingen in het conflictgebied Israël-Palestina'. De kamer hoopt voorzichtig het advies voor de zomervakantie af te hebben. Opvallend in deze casus is dat de overkoepelende commissie voorstelt dat de 'brede academische gemeenschap desgewenst betrokken kan worden via een passend instrument zoals een digitale uitvraag, moreel beraad of via de universiteitsraad of faculteitsraad'. De universiteitsraad heeft weinig bezwaren tegen de voorgestelde commissie, maar wil wel weten hoe het college van bestuur zal omgaan met een commissieadvies. 'Kan het college het advies naast zich neerleggen' en wat zijn dan mogelijke vervolgstappen? Verder vraagt de raad zich af wie er bepaalt wanneer een omstandigheid is veranderd waardoor een nieuwe ethische beoordeling nodig is. 'Is dat het college of de adviescommissie gevoelige samenwerkingen?' De raad wil verder weten hoe het bestuur kan waarborgen dat in de samenstelling van de commissie verschillende perspectieven op een samenwerking aan bod komen. Het college spreekt op 7 april met de raad over het voorstel.

Publiek tijdens de Varsity van 2022

Toets om acht uur 's ochtends? 'Boek dan maar een hotel'

De universiteitsraad wil tentamens om acht uur 's ochtends schrappen. Studenten die ver van de universiteit wonen, kunnen het vroege tijdstip namelijk niet halen. 'Moeten ze 's nachts in het park slapen?'

DOOR VINCENT BONGERS

Personeelsraadslid Joost Augusteijn (LAG) vindt het problematisch dat er tentamens zijn die om acht uur 's ochtends beginnen. De afgelopen periode is dat een aantal keer gebeurd, legde hij maandag uit tijdens de universiteitsraadsvergadering. 'Er zijn studenten die deze tentamens moeten maken maar ver van de universiteit wonen. Zij kunnen niet met het openbaar vervoer op tijd in Leiden zijn.' Er rijden dan nog geen treinen en bussen. Die 'onwenselijke situatie' zag Augusteijn, docent bij geschiedenis, ook bij een aantal studenten van zijn opleiding. 'Die moeten blijkbaar de avond ervoor maar in het park slapen.' Deze studenten kregen van de studieadviseur het advies om 'maar een hotel te boeken'. De vraag over het vroege tijdstip was

al eerder doorgespeeld aan het college van bestuur, dat had geconstateerd dat het een kwestie voor de faculteiten is en geen universitair beleid is. Daar neemt Augusteijn geen genoegen mee. 'Ik wil graag het college vragen hier toch beleid op te ontwikkelen en te bepalen dat tentamens op zijn vroegst om negen uur 's ochtends beginnen.' 'Dit is wel degelijk een kwestie van universitair beleid', vond ook Femke Spaargaren van studentenpartij PBMS. 'In principe worden er ook alleen colleges gegeven vanaf negen uur 's ochtends. Ik vind tentamens om acht uur niet acceptabel. Ik wil het college duidelijk maken dat dit vroege tijdstip niet oké is.' Ook Sami Kathkouda van studentenpartij DSP-SC vond het belangrijk dat het college zich hierover buigt. 'Het college is verantwoordelijk voor het welzijn van medewerkers en studenten.' 'Waarschijnlijk komt het door een tekort aan tentamenzalen', vermoedde Spaargaren. 'Dat is de reden die wordt aangevoerd', reageerde Augusteijn. Hij vond het vreemd dat dat tekort de laatste tijd nog nijpender was geworden. 'Er zijn niet meer opleidingen bijgekomen en er komen steeds minder studenten. Ik snap dan ook niet waarom er nu ineens niet genoeg ruimte is.'

Publiek van Njord mag toch mee naar Varsity

Studentenroeiverenigingen Njord (Leiden) en Nereus (Amsterdam) mogen toch publiek meenemen naar de Varsity, de belangrijkste roeiwedstrijd van het jaar voor studenten die op 6 april plaatsvindt. Eerder verbood de tuchtcommissie van de Koninklijke Nederlandse Roeibond (KNRB) dat juist, omdat er een te grote kans was op escalatie tussen beide verenigingen.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK
FOTO MERIJN SOETERS

De aanleiding voor dit besluit was een uit de hand gelopen inval op de sociëteit van Njord door tientallen Nereus-leden eind oktober vorig jaar. Daarbij zijn foto's gestolen of kapotgemaakt en is de sociëteit besmeurd met stroop, mel en eieren. Een Njord-lid moest met een hoofdwond naar de dokterspost. Het bestuur van Njord deed naderhand aangifte van vandalisme. Daarop besloot de tuchtcommissie van de KNRB begin maart dat beide verenigingen geen publiek zouden mogen meenemen naar de Varsity. Volgens de commissie zouden de gemoederen tussen Njord en Nereus nog onvoldoende zijn bedaard, waardoor de kans op escalatie te groot zou zijn. Maar daar is de commissie vorige week op teruggekomen, nadat beide verenigingen de commissie verzochten het verbod te heroverwegen. In de uitspraak van de tucht-

commissie staat dat 'zij tot dit oordeel komt gelet op de concrete acties die Njord, Nereus en de KNRB hebben genomen om de zorgen weg te nemen of verzachten'. Zo hebben de verenigingen 'acties ondernomen richting de eigen leden om de escalatie te treden' en hun leden 'doordrongen van de noodzaak om herhaling en voortbouwende escalaties te voorkomen'. Ook heeft 'met name het bestuur van Njord een voorbeeld getoond door de "externe eer" van het roeien te benadrukken'. Dat laat volgens de commissie zien dat Njord 'hernieuwde controle over zijn leden heeft'. Wat de commissie precies met dat laatste bedoelt, wordt niet toegelicht. Njord-voorzitter Sophia Boomsma wilde telefonisch geen commentaar geven op de kwestie. Ook op de vraag of er tussentijds nog incidenten tussen leden van beide verenigingen hebben plaatsgevonden, wilde ze niet ingaan.

Sneller nakijken dankzij AI

Schrijfpoddrachten nakijken is tijdrovend voor docenten, waardoor studenten vaak lang op feedback moeten wachten. Twee Leidse studenten bedachten de AI-tool Eduface die opdrachten supersnel kan nakijken en tips geeft. 'Heel veel docenten gebruiken het stiekem al.'

DOOR MARCIELLE VAN DER KRAAN

Voortdurend moest Jeroen van Gessel (21, rechten) aan zijn docenten vragen om feedback. 'Daar heb ik geen tijd voor', luidde het standaardantwoord telkens. 'Wanneer ik dan eindelijk commentaar kreeg, was die vaak best matig, terwijl ik juist goede feedback nodig had.' Er begon een lampje te branden bij de rechtenstudent, maar omdat hij zelf niet zo technisch onderlegd is, vroeg hij Menno Hahury (21, AI intelligent technology) om de code te schrijven voor hun nakijktool Eduface. Voor hun startup hebben de twee een investering van 70.000 euro van de Universiteit Leiden gekregen, en nog 200.000 euro van andere partners. 'We zijn ons AI-team verder aan het uitbreiden, dan hoeft niet alleen Menno aan het model te werken', zegt Van Gessel. 'Veel buitenlandse universiteiten zijn namelijk ook geïnteresseerd.'

Hoe werkt jullie AI-tool?

Hahury: 'We hebben een bestaand model voor grote taalmodellen gebruikt en zijn daarbovenop onze eigen training gaan doen. We hebben zelf datasets gemaakt om te zorgen dat ons model de opdrachten van studenten beter begrijpt. Daarop scoren we nu zelfs hoger dan grotere modellen zoals OpenAI. 'Verder hebben we met de universiteiten waarmee we samenwerken data verzameld en ontwikkeld om het model specifiek te trainen op het geven van feedback. De app highlight stukjes tekst in de schrijfpoddracht en plaatst daar feedback bij. Dat kan gaan over de schrijfstijl, maar kan ook inhoudelijk commentaar zijn. In dat laatste zit veel van onze tijd, want het moet zowel feedback kunnen geven over stukken over de studie architectuur als voor geneeskunde.'

Hoe concurreren jullie met de grote techbedrijven?

Hahury: 'Die bedrijven maken grote modellen die alles kunnen, wij hebben ons model juist kleiner gemaakt, zodat het één ding heel goed doet: feedback geven. En dat maakt ons taalmiddel goedkoper. Universiteiten kunnen het zelfstandig in hun server toepassen. Het werkt nu

al in Brightspace.' Van Gessel: 'We hebben opdrachten gemaakt waarin fouten zitten die het model moet oplossen. Dan wordt gekeken in hoeveel procent van de gevallen het de fout herkent. Daarop scoren we hoger dan ChatGPT. 'We zijn veel transparanter dan de grote bedrijven, want je kunt zien op welke trainingsdata we ons model baseren. Studenten kunnen verder duidelijk zien welke feedback van AI komt en welke van de docent. Ook blijft alle data binnen Nederland, wat ook moet volgens de privacywetgeving waar onderwijsinstellingen zich aan moeten houden.'

Wordt het al gebruikt door Leiden?

Van Gessel: 'Er is nog geen goedkeuring van de universiteit, maar veel docenten willen dit gebruiken of gebruiken het stiekem al. Docenten mogen het testen op geanonimiseerde opdrachten. De informatie- en managementafdeling van de universiteit is bezig om te laten zien dat ons AI-model veilig is.'

Hebben jullie nog wel tijd voor je studie?

Van Gessel: 'Ik studeerde hiervoor commerciële economie, toen daar een aanwezigheidsplicht kwam had ik geen tijd meer om te ondernemen. Daarom ben ik deeltijd rechten gaan studeren. Ik hoeft niet bij de lessen te zijn en hoorcolleges kan ik online terugkijken. Twee weken voor de tentamens kijk ik in de boeken en tot nu toe heb ik alle tentamens gehaald. Ik studeer omdat ik het leuk vind om er iets bij te doen.' Hahury: 'Ik zit nu in het eerste jaar van mijn master en mijn bachelor in Nijmegen ging me vrij makkelijk af. De bachelor vond ik te theoretisch, dus zocht ik een uitdaging en heb die in ondernemen gevonden.'

Hebben jullie tips voor studenten die zelf ook een start-up willen beginnen?

Van Gessel: 'Zoek technische vrienden, haha. Ik vind het lastig om daar antwoord op te geven, want mijn eerste bedrijf startte ik al toen ik veertien was en ik verkocht het op mijn zeventiende. Ik verkocht posters en had meer dan 70 miljoen volgers en een samenwerking met Chris Brown, maar daar was ik op een gegeven moment klaar mee. Dankzij dat bedrijf had ik het startgeld om hiermee te beginnen. 'Mijn advies is: probeer in je studententijd een goed netwerk op te bouwen, doe een bestuursjaar en ga naar veel borrels. Ook al kom je technische mensen niet veel tegen op een borrel, sorry Menno.' Hahury: 'Ik ben daar inderdaad nooit te vinden. Ik denk dat je er gewoon voor moet gaan. Je moet er wel echt tijd voor vrijmaken, want al mijn tijd zit in deze start-up.'

We zijn niet anti-woke

‘Alles wat een beetje naar rechts leunt wordt weggezet als nazi’

Leidse rechtenstudent Lobke Jegen (links) en student psychologie aan de VU Marlon Uljee van Vrijmoedige Studentenpartij (VSP)

De Vrijmoedige Studentenpartij wil de bezem door de universiteit halen en ‘het ideologisch monopolie van een links-activistische klik’ doorbreken. De partij haalde de nodige zetels in Utrecht en Amsterdam en doet in mei voor het eerst mee aan de universitaire verkiezingen in Leiden. ‘Je hebt niet het recht om niet gekwetst te worden.’

DOOR VINCENT BONGERS
FOTO MARC DE HAAN

De in 2023 opgerichte Vrijmoedige Studentenpartij (VSP) is aan een opmars bezig in de universitaire medezeggenschap. De partij verzet zich tegen wat zij omschrijft als ‘doorgeschoten woke-beleid en ideologisch gedreven onderzoek’, vindt dat universiteiten het vrije debat over onder andere gender, klimaat en diversiteit fnuiken en wil daarom de academische vrijheid herstellen. De VSP krijgt veel kritiek, zou rechtsradicaal zijn en het gemunt hebben op transgenders en klimaat- en diversiteitsbeleid. De partij verzet zich tegen die kwalificaties en stelt dat hun leden worden gedemoniseerd. De VSP heeft inmiddels vier zetels in de universitaire studentenraad van de Vrije Universiteit en twee zetels in de universitaire raad van de Universiteit Utrecht. In mei doet de partij voor het eerst mee aan de universitaire verkiezingen in Leiden. Mare sprak met partijoprichter en voorzitter Marlon Uljee (24, psychologie aan de VU) en lijsttrekker voor de Leidse universiteitsraad Lobke Jegen (24, rechten) over hun plannen en de controverses rond de partij.

Waarom is de partij opgericht?

Uljee: ‘De universiteit moet een plek zijn waar elk onderwerp kan en moet worden besproken. Dat kan nu niet. We krijgen veel mails van studenten die zich nu niet gehoord voelen.’

Jegen: ‘Het gaat mij voornamelijk om het herstellen van de academische vrijheid en het kunnen voeren van een open debat.’

Want dat kan nu niet?

Jegen: ‘Bepaalde ideeën worden opgedrongen. Er hangt een sfeer in colleges dat je niet alles mag zeggen. In werkgroepen krijg je opdrachten die erg politiek gekleurd zijn.’

Waar blijkt dat uit?

Jegen: ‘Als het bijvoorbeeld in werkgroepen gaat over verboden op bepaalde politieke stromingen, dan legt de docent altijd een link naar rechtse partijen. Bij ondernemingsrecht wordt de term eenmanszaak niet meer gebruikt, dat moeten we tegenwoordig een eenpersoonszaak noemen. Dat is iets heel kleins, maar wel een voorbeeld van het aanpassen van een woord waar best kritiek op geuit mag worden.’

Uljee: ‘Als je enige kritiek hebt op links-activistische onderwerpen, word je bestraft. Studenten willen niet meer met je samenwerken als je een bepaalde mening hebt over gender of klimaat. Ze zijn bang om met je te worden geassocieerd. ‘Docenten reageren laat of niet op mails. Ik word “per ongeluk” niet ingedeeld in groepjes. Een andere vorm van uitsluiting is het krijgen van een lager cijfer voor opdrachten. Studenten die een scriptie schrijven over de negatieve gevolgen van immigratie krijgen een lagere beoordeling.’

Kun je dat aantonen?

Uljee: ‘Ze moeten vaak naar een examencommissie om hun gelijk te halen. Studenten die een scriptie schrijven moeten

verplicht kiezen uit onderwerpen die sterk links-activistisch zijn gekleurd. Wie een ander perspectief wil onderzoeken, wordt ontmoedigd of geweigerd. ‘Ik moet mij ook vaak verantwoorden bij de afdeling *social safety* van de VU. Voordat we de raad in gingen was er een kennismakingsweekend voor leden. Ik liep naar het groepje toe waar ik was ingedeeld, dacht dat het allemaal vrouwen waren en zei: ‘Hé meiden, welke opdracht moeten we doen om elkaar te leren kennen? Een van hen begon hysterisch te schreeuwen: “I’m not a she, I’m a he”, terwijl ik dat niet kon weten: ik zag lang haar en een boezem. Voordat ik met die persoon in gesprek kon gaan, moest ik vertrekken.’ Jegen: ‘Ik ben niet bang om me te uiten, maar ik heb er door dit soort zaken niet altijd zin in.’ Uljee: ‘Alles wat een beetje naar rechts leunt wordt als nazi weggezet. Oh ja, we zijn ook vrouwenhaters. Fijn dat je er bent, Lobke.’ Jegen: ‘En queerhaters.’ Uljee: ‘Dat is demonisering die leidt tot agressie en intimidatie. Tijdens een infomarkt kwam er een VU-medewerker naar ons toe en die begon ons uit te schelden en onze posters van de muur af te trekken.’

Een van de Leidse leden is lid van de Groot-Nederlandse Studentenvereniging (GNSV), die sterke banden heeft met de extreemrechtse Geuzenbond. Wat vinden jullie daarvan?

Uljee: ‘Het maakt mij niets uit. Als jij de academische vrijheid ondersteunt, ben je voor ons hartstikke welkom. Iedereen moet kunnen zeggen wat die wil. Er zitten ook mensen bij ons die lid zijn van de VVD en van de BBB.’ Jegen: ‘Als je in het leven van iemand gaat spitten, kom je altijd wat tegen.’

De Leidse GNSV deelde op de El Cid-infomarkt flyers uit waarop iemand het white power-teken lijkt te maken.

Uljee: ‘Dat is wel heel ver gezocht. Als je op deze manier te werk gaat, dan kun je iedereen wel gaan cancelen.’

Op de VU plakten jullie stickers bij genderneutrale toiletten en de pride library met de tekst “Er zijn twee genders! Durf jij het nog te zeggen?”

Uljee: ‘Wij hebben die stickers niet geplakt. We deelden ze uit. Het zou kunnen dat iemand die niet van onze partij is ze op een plek geplakt heeft die mensen niet zo fijn vinden. Wij plakken geen stickers om mensen te treiteren.’

Er is wetenschappelijk vrij breed vastgesteld dat er meer genders zijn. Alleen al door het bestaan van de stickers voelen mensen zich gediscrimineerd.

Uljee: ‘Wanneer is er iemand gediscrimineerd?’

Als je de identiteit van een persoon ontkent.

Jegen: ‘Dat doen we niet.’

Vinden jullie dat er twee genders zijn?

Uljee: ‘Het doet er niet toe wat wij persoonlijk vinden. Wij willen ook helemaal niet dat deze mensen zich onveilig voelen.’

Waarom laat je die stickers dan maken?

Jegen: ‘Er zijn heel veel onderwerpen die misschien mensen kwetsen, maar je hebt niet het recht om niet gekwetst te worden. Je mag het oneens zijn met elkaar, zo kom je verder.’

Uljee: ‘Het is hard om geconfronteerd te worden met dingen waar je niet in gelooft. Toen wetenschappers ontdekten dat de aarde niet plat was, vonden sommige mensen dat ook heel vervelend om te horen. Wij zeggen helemaal niet wat waar of niet waar is, maar wel dat er ook over gevoelige zaken moet worden gesproken.’

Jullie vinden de bezuinigingen op het hoger onderwijs prima. Wat zouden jullie in Leiden willen aanpakken?

Jegen: ‘Ik denk dat je ideologisch gedreven studies moet schrappen. Dingen als genderstudies.’

Uljee: ‘Heeft Leiden een opleiding genderstudies?’

Jegen: ‘Nee, maar wel een minor en keuzevakken. Het gaat om de ideologie achter dit soort studies, die de universiteit uitdraagt.’

Uljee: ‘We zijn niet tegen genderstudies. Ik heb het idee dat we steeds weer terugkomen op wat wij van gender vinden. Ik vind het zonde dat het steeds gaat over één aftakking binnen de woke-beweging. We zijn ook niet anti-woke. Er zijn ontwikkelingen binnen die beweging die de academische vrijheid belemmeren en daar zijn we tegen. Er is een heel links-activistische klik die elkaar steunt. Op die manier ontwikkel je een ideologisch monopolie. De bezuinigingen zijn een kans om eens goed de bezem door de universiteit te halen.’

Door bijvoorbeeld diversity officers af te schaffen?

Uljee: ‘Ja. We zijn tegen safe spaces en diversity officers omdat zij de academische vrijheid niet bevorderen. Wij zijn voor diversiteit van ideeën en meningen. De VU faciliteert heel veel links-activistische zaken als een dekoloniatie- en pride lab en een sustainability- en green office. Ik vind dat je naar elke groep moet luisteren, maar je hoeft niet alles te faciliteren.’

Jegen: ‘De universiteit bepaalt nu: “Dit is goed en dat is slecht.” Waar ben je dan mee bezig?’

Uit onderzoek blijkt dat sommige groepen minder kansen krijgen op de universiteit. Zijn jullie tegen steun voor hen?

Uljee: ‘Ik denk dat de beste studenten en medewerkers terecht moeten komen op de universiteit. Of dat nou een man is, vrouw, of iemand die zich op een andere manier identificeert. Maar het invoeren van quota vind ik gevaarlijk.’

Jegen: ‘Dan ben je juist aan het discrimineren.’

Moet de universiteit een rol spelen in het tegengaan van klimaatverandering?

Uljee: ‘Absoluut wel. Maar het debat daarover faciliteren gebeurt dus niet.’

Er zijn maar zeer weinig klimaatwetenschappers die bestrijden dat de mens het klimaat verandert.

Uljee: ‘Niemand binnen de VSP ontkent klimaatverandering. Het debat is echter eenzijdig en er wordt gigantisch veel publiek geld besteed zonder ruimte voor alternatieve visies of evaluatie van de effectiviteit. Kritische geluiden worden bij voorbaat uitgesloten van subsidie of samenwerking. Nodig een keer sprekers uit die er op een andere manier naar kijken. Soms kan iets wat een kleine groep vindt voor zeer grote veranderingen zorgen.’ Jegen: ‘Uit wetenschappelijk debat kan volgen dat een theorie helemaal niet klopt. Om dan al bij voorbaat te zeggen “zo is het, punt uit”, is niet goed.’

Hoeveel zetels hopen jullie te halen in Leiden?

Jegen: ‘Ik ben al blij als we überhaupt een zetel krijgen.’ Uljee: ‘Als dat lukt, zijn we daar hartstikke blij mee. Puur de vertegenwoordiging is voor mensen al een signaal van: oké, ik ben niet alleen.’

Gaan jullie ook op de faculteiten meedoen?

Jegen: ‘Ja, bij FWN, Geesteswetenschappen en Rechten.’ Uljee: ‘Bij Geesteswetenschappen zijn we het hardst nodig.’ Jegen: ‘Wij staan voor de stille meerderheid, die niet wordt gehoord omdat de schreeuwende minderheid zo luid is.’

De jurken waren niet van tante

Non-binaire en transgenderouderen kruipen uit angst voor pesterijen vaak terug in de kast als ze in een zorginstelling belanden. Schrijver en expert Eveline van de Putte schrok van de angst die onder hen leeft. 'Je bent nooit te oud om jezelf te zijn.'

DOOR MARCIËLLE VAN DER KRAAN

Als een 85-jarige man wordt opgenomen in een zorginstelling, merkt het personeel dat hij zich heel onrustig gedraagt. Dat is logisch, denkt iedereen, want hij heeft veertig jaar in zijn eigen huis gewoond en moet nog even wennen aan zijn nieuwe omgeving. Maar de onrust blijft. Tot hij op een dag iemand van de zorginstelling in vertrouwen durft te nemen. Hij vertelt dat hij altijd gewend was om thuis de gordijnen dicht te doen, vrouwenkleding aan te trekken en dan pas echt zichzelf kon zijn. Maar de grote, zwarte koffer waarin hij deze kleding verborg was zoek en hij durfde al die tijd aan niemand te vragen om een jurk voor hem te halen. 'Zo zie je maar dat die onrust een heel andere oorzaak kan hebben en hoe lang mensen twifelen om hier open en eerlijk over te vertellen, omdat ze zich niet veilig voelen', zegt Eveline van de Putte, schrijver van diverse boeken over roze- en transgenderouderen. Dinsdag spreekt ze erover in museum Boerhaave tijdens de Lorentz lezing. 'Hij had nooit met zijn familie gesproken over deze gevoelens. Neven en nichten die hem hadden geholpen met verhuizen, dachten dat de kleding van hun overleden tante was en hadden het naar de kringloop gebracht.' Vanwege haar boeken en de voorstelling *Tour d'Amour* die Van de Putte over dit onderwerp heeft gemaakt, kwam de zorginstelling bij haar terecht. 'Een oudere transvrouw die ik ken, is toen op bezoek gegaan om samen een mooie jurk uit te kiezen.' In haar voorstelling vraagt ze of mensen de letters van de lhbt-gemeenschap kunnen benoemen. 'Dan merk je dat ze met de eerste drie letters een heel eind komen, maar hoe verder je in het rijtje komt, hoe lastiger mensen het vinden om het te definiëren.' Dat komt volgens Van de Putte omdat er te weinig kennis is over deze thema's binnen zorg en welzijn. 'Ik kom overal met deze voorstelling, maar nog steeds hoor ik: "Dat soort mensen hebben we hier niet." Dat lijkt me sterk, want tien procent van de mensen identificeert zich met deze groep. Dat speelt echt niet meer bij jongeren dan bij ouderen.' Wel is de *coming out* makkelijker voor jongeren. 'Zij hebben rolmodellen. Vroeger was de lhbt-gemeenschap natuurlijk überhaupt niet in beeld. Ouderen voelden zich wel anders dan de rest, maar hadden er vaak geen woorden voor. Niet alle oudere transgenderpersonen zijn in transitie gegaan. Stel je voor dat je pas op latere leeftijd realiseert dat je in het verkeerde lichaam bent geboren. Iedere ingreep heeft risico's en op latere leeftijd kunnen dit soort geslachtsbepalende operaties niet altijd. Iemand kan zich als transpersoon identificeren, zonder de medische en fysieke aanpassingen. Maar dan is het natuurlijk wel ontzettend

belangrijk dat medewerkers binnen de zorg kennis hebben van seksuele en genderdiversiteit. Dat is vaak helaas niet zo.' En dat had ook gevolgen voor de bewoner die op zoek was naar zijn koffer met vrouwenkleding. 'Nadat hij een nieuwe jurk had uitgezocht, voelde hij zich steeds veiliger. Hij zat op een gegeven moment beneden als vrouw op de bank. Een van de jongere verzorgers kwam binnen, schrok zich rot en zei: "Doe normaal, wat is dit?"' Die meneer is toen zo geschrokken en zal zich niet snel meer durven te uiten als vrouw in dat verzorgingshuis.' Tijdens haar interviews schrok Van de Putte van de angst die ouderen ervoeren. 'Als ik nu zorgafhankelijk word, kan ik dan nog wel mezelf blijven? Daar had ik - hoewel ik zelf ook queer ben - nog nooit over nagedacht. Ik zie dat veel oudere lhbt-personen terug in de kast gaan wanneer ze naar een zorginstelling moeten. Hun bezorgdheid raakte me en maakte me boos. Dan ben je zo oud, heb je meegedaan aan het bevechten van de rechten en dan ben je bang dat je wordt afgerekend op het mooiste wat er is: de liefde en jezelf zijn. Daar wilde ik wat aan doen.' Een verhaal dat haar heel erg is bijgebleven, is dat van Thea. 'Een echtpaar was al ruim veertig jaar samen, getrouwd als man en vrouw. Toen hij op zeventigjarige leeftijd - zij was toen zestig - vertelde dat hij vrouw wilde worden, kwam dat nieuws voor Thea als donderslag bij heldere hemel. Nooit had ze iets gemerkt. Kennelijk ging hij al jaren naar stille plekken om zich als vrouw te kleden en op te maken. Na dit nieuws liep hij over straat op hoge hakken en met een diepe decolleté. Dat was voor haar *too much* en ze durfde niet meer naast hem te lopen. Maar al snel dacht ze: de buitenkant is anders, maar vanbinnen is het nog steeds dezelfde persoon van wie ik al jarenlang zoveel houd. Dus: loop naast haar, geef haar een arm en laat zien dat je bij haar hoort. 'Tien jaar later lijdt Thea's partner aan dementie en is het niet meer mogelijk om haar thuis te verzorgen. Thea heeft haar ingeschreven als vrouw met haar nieuwe naam en gezegd tegen de medewerkers: "Bij het wassen en aankleden zul je wat anders zien, maar zij is echt een vrouw en ik wil dat jullie haar bij die nieuwe naam aanspreken." Zo ontroerend. Veel mensen denken: ik ben te oud om uit de kast te komen. Maar je bent nooit te oud om jezelf te zijn.'

Eveline van de Putte, *Working towards evidence-based care for aging transgender and non-binary people*. Lorentz lezing, Rijksmuseum Boerhaave, dinsdag 1 april, 17:00. Toegang is gratis met een museumticket of Museumkaart

'Bij het wassen en aankleden zul je wat anders zien, maar zij is echt een vrouw'

Bootvluchtelingen op de Middellandse Zee

Minderjarige lhbt'i'ers lopen het meeste gevaar

Van alle jonge asielzoekers hebben lhbt'i'ers het het zwaarst, weet jurist Elias Tissandier-Nasom. 'Het moet niet gaan over hun identiteit, maar over het risico op geweld als we ze terugsturen.'

DOOR ELSE VAN DER STEEG
FOTO VITO MANZARI

Minderjarige vluchtelingen met een lhbt-achtergrond lopen bij ieder deel van de vlucht meer gevaar', vertelt de Leidse jurist en promovendus Elias Tissandier-Nasom. 'Het geweld tegen hen is gelinkt aan hun identiteit, en wordt ze vaak juist aangedaan door de volwassenen die ze vertrouwen. Ze weten dus niet waar ze naartoe kunnen. Dakloosheid en extreme armoede onder deze groep is wereldwijd heel veel voorkomend. Ze missen daardoor ook toegang tot onderwijs.' Voor zijn promotie onderzoekt Tissandier-Nasom alle rechten van minderjarige lhbt- vluchtelingen. Woensdag geeft hij een lezing waarin hij zich uitsluitend richt op gezondheidszorg. 'Veel kinderen die asiel zoeken hebben last van ondervoeding en infectieziekten. Maar voor lhbt-kinderen komen daar nog specifieke problemen bij, bijvoorbeeld conversietherapie, *corrective rape*, wat natuurlijk een enorme impact heeft op een kind, maar ook eerwraakmoord. Bij interseks kinderen gaat het ook vaak over genitale verminking. Dat begint al bij de geboorte en gaat door tijdens de kindertijd.' Al die dreigingen kunnen ervoor zorgen dat kinderen op de vlucht slaan. Maar ook onderweg zijn lhbt'i'ers extra kwetsbaar, vertelt Tissandier-Nasom: 'Interseks en *gender non-conforming* kinderen lopen een groter gevaar op mensenhandel of seksuele uitbuiting.' Als de jongeren vervolgens aankomen in het land waar ze asiel willen aanvragen, worden ze in detentie- of opvangcentra geplaatst met co-etnische groepen. Voor lhbt'i'ers betekent dat dat ze terugkeren in dezelfde sociale context die ze proberen te ontvluchten. Ze krijgen te maken met dezelfde discriminatie als in hun thuisland. Alle lidstaten behalve Somalië en de Verenigde Staten hebben weliswaar het kinderrechtverdrag van de Verenigde Naties ondertekend, maar de meeste lidstaten hebben zulk streng beleid voor asiel en migratie, dat die kinderrechten ondergesneeuwd raken. Dat betekent dat er vaak weinig tot geen gezondheidszorg is. Dat geldt voor alle kinderen, maar lhbt'i'ers worden er het hardst door geraakt. 'In het verdrag is primaire gezondheidszorg opgenomen, maar er wordt niet gedefinieerd wat daaronder valt. Het gaat in ieder geval zelden tot nooit over zorg gericht op lhbt'i'ers, zoals mentale of seksuele gezondheidszorg.' Hij noemt toegang tot puberteitsremmers, maar ook begrip van hulpverleners, aangesproken worden met de naam die je kiest, of de gekozen *pronouns*. 'Over de gehele linie - van dokters en verpleegkundigen tot advocaten en wettelijke voogden - bestaat er geen training over dit onderwerp. Je zou denken dat bijvoorbeeld hiv-behandeling al onderdeel is van

die eerstelijnszorg, maar vijf jaar geleden gebeurde dit pas in vijftien tot twintig procent van de lidstaten.' Het meest opvallende probleem waar deze groep tegenaan loopt bij het aanvragen van asiel, is administratief. Het is namelijk onmogelijk om in het systeem zowel lhbt'i'er als kind te zijn. 'Er bestaat een paradoxaal idee dat de twee niet samen kunnen bestaan.' Tijdens het asielproces voor kinderen wordt een leeftijdsbeoordeling gedaan om in te schatten of iemand daadwerkelijk minderjarig is. Kinderen hebben namelijk meer rechten, zoals het recht op gezinshereniging. Lhbt-kinderen wordt vaak aangeraden om juist de genderexpressie van hun asielaanvraag te benadrukken, waardoor het kind-aspect wegvalt. Tissandier-Nasom: 'In asielwetten is lhbt'i'er zijn iets onbeweeglijks: het is onderdeel van je identiteit en dat zou je niet moeten verbergen of veranderen. Maar bij kinderen ontstaat dan vaak de vraag: weten ze het wel zeker? Is het geen fase waar ze nog overheen groeien? Zo wordt dat onbeweeglijke ineens iets beweeglijks. Ineens moet je bewijzen dat je queer bent, dat gebeurt bij zowel kinderen als volwassenen. Het feit dat je kind bent, is dan allang niet meer onderwerp van gesprek. 'Het maakt niet uit als een kind zich nu als trans identificeert en over vijf of twintig jaar niet meer. Het moet niet gaan over de identiteit van het kind, maar over het risico op geweld dat hun wordt aangedaan als we ze terugsturen.' Beter beleid kan helpen, zegt hij. 'Degenen die de beslissingen nemen over asielaanvragen willen het goed doen, maar ze hebben vaak niet de juiste informatie. Met meer data kunnen rechters gegronde beslissingen nemen.' Het helpt ook om overheden te herinneren aan hun verplichtingen onder het kinderrechtverdrag. 'Ik onderzoek ook hoe gezondheidszorg voor lhbt-kinderen geformuleerd kan worden als primaire zorg. Zo kunnen landen verplicht worden die zorg toegankelijk te maken. We moeten de kinderen zelf ook actiever betrekken, door ze te vertellen om welke zorg ze recht hebben, maar ook door te vragen waar zij behoefte aan hebben.' Dat is een enorme uitdaging, helemaal in een politiek landschap waar de lhbt-rechten juist onder druk staan. 'Ik hoor van Nederlandse collega's in het werkveld dat er nu al meer asielaanvragen binnenkomen van lhbt'i'ers uit de vs. Dit gaat alleen maar toenemen: hoe meer vervolging er is, des te meer bescherming is er nodig. 'Het zou de verantwoordelijkheid van de staat moeten zijn om die kinderen te beschermen. Sommige overheden geven hier niks om, maar we kunnen ze wel met hun neus op de feiten drukken: ze hebben het kinderrechtverdrag ondertekend, en daar moeten ze zich aan houden. 'De bescherming van kinderen gaat boven alles. Als we niet op overheden kunnen rekenen, betekent dat dat we meer moeten werken met ngo's en lokale organisaties. Maar we kunnen er niet mee stoppen nu overheden niet aan onze kant staan.'

Elias Tissandier-Nasom, *The Right to the Highest Attainable Standard of Health of LGBTIQ+ child asylum-seekers*, woensdag 2 april, Huizinga 2.60, 12:00

Meerouderschap moet wél wettig worden vastgelegd

Meerouderschap wordt niet opgenomen in de wet, besloot het kabinet. Onterecht, vindt jurist en promovendus Michelle Michels. 'Het kind is nu juridisch gezien niet altijd goed beschermd.'

DOOR MARK REID

Ondanks een lijvig rapport van de Staatscommissie herijking ouderschap uit 2016 waaruit blijkt dat meerouderschap op te nemen is in het Burgerlijk Wetboek, kondigde staatssecretaris van Rechtsbescherming Struycken onlangs aan dat niet te willen doen. Dat zou namelijk leiden tot hogere kosten als meer mensen met ouderschapsverlof zouden gaan. Volgens Michelle Michels, die op 3 april haar proefschrift over meerouderschap en erfrecht verdedigt en sinds december universitair docent is, is dat een gemiste kans, want de huidige wet komt vaak niet meer overeen met de situatie in de werkelijkheid. In de praktijk bestaan er al veel gezinnen waarbij een kind door meer dan twee ouders wordt opgevoed, bijvoorbeeld een stel en een draagmoeder of spermadonor, of twee stellen van hetzelfde geslacht. In de huidige situatie moet ieder gezin een eigen gekunstelde oplossing verzinnen hoe ze hun situatie kunnen verenigen met de wet die slechts twee ouders per kind erkent. De huidige wet gaat er bijvoorbeeld vanuit dat een zaaddonor geen actieve rol speelt in de opvoeding van een kind, maar in een meeroudergezin kan dat juist een wenselijke situatie zijn. Volgens Michels doet zo'n gekunstelde constructie afbreuk aan de erkenning voor de ouders, levert het problemen op in de dagelijkse gang van zaken en vormt het vooral een risico voor het kind. 'De positie van het kind in een meeroudergezin is nu vaak heel willekeurig en inconsistent. En dat maakt dat uiteindelijk het kind juridisch gezien niet altijd

'Ouderschap heeft altijd bestaan. Alleen hebben we er niet altijd dezelfde invulling aan gegeven'

goed beschermd is. Als bijvoorbeeld de gezinssamenstelling verandert, kunnen de juridische ouders hun plek opeisen, maar de niet-juridische ouders hebben een veel minder sterke positie. Misschien kunnen zij de omgang met het kind nauwelijks voortzetten. Dat is voor de ouder vervelend, maar voor het kind ook. Want het kind heeft jarenlang in het gezin gewoond met die ouder alsof het zijn eigen ouder is. 'Andersom betekent het dat als een niet-juridische ouder weggaat, het kind niks heeft om die ouder – die jarenlang voor het kind kan hebben gezorgd – aan zijn jasje te trekken. Veel meeroudergezinnen kiezen voor de geboorte of conceptie al voor meerouderschap. Dat brengt voor alle betrokkenen

bepaalde verantwoordelijkheden met zich mee, maar die zijn nu niet wettelijk geregeld.' Michels onderzocht tijdens haar studietijd hoe meerouderschap in de wet was toe te passen. De Staatscommissie herijking ouderschap keek daarbij alleen naar het familierecht, en niet naar aangrenzende rechtsgebieden zoals belastingrecht en erfrecht. Daarin zag Michels een uitgelezen kans om onderzoek te doen, en na haar master zette ze haar onderzoek voort in een promotietraject. Uit haar onderzoek blijkt dat meerouderschap relatief eenvoudig in te passen is in het huidige erfrecht. Michels: 'Alles wat voor de juridische ouders nu al geldt, geldt dan ook voor alle juridische ouders.' Wel zijn er nog kleine aanpassingen nodig. 'Het Burgerlijk Wetboek spreekt bijvoorbeeld over de eerst overleden ouder en de langstlevende ouder. Als je maar twee ouders hebt is het duidelijk wie wie is, maar voor vier ouders moet je dat nog wel even verduidelijken.' Ook staat nu nog in de wet dat ouders bij het overlijden van een kind aanspraak maken op ten minste een kwart van de erfenis. Michels: 'Bij vier ouders gaat de hele erfenis meteen naar de ouders en is er niks voor broertjes of zusjes. Het is overduidelijk dat dat geen wenselijke situatie is. Je zou kunnen zeggen dat de ouders ieder aanspraak maken op een achtste van de erfenis of gezamenlijk op de helft, dat laatste is mijn aanbeveling. Maar dat zijn allemaal kleine wijzigingen. Aan de fundamentele hoeft niks veranderd te worden.' Hoewel het kabinet meerouderschap dus niet wil invoeren, ziet Michels er wel de noodzaak toe. Het is er nu eenmaal, en daar zou de wet op moeten worden aangepast. 'Ouderschap heeft altijd al bestaan. Alleen hebben we er niet altijd dezelfde invulling aan gegeven. Het erfrecht bij de Romeinen ging heel erg uit van een man aan het hoofd van de familie, die gezag had over iedereen, tot de kleinkinderen aan toe. Dat is over de jaren veranderd naar een gezin met twee ouders en kinderen.' 'Je zie vaak dat het tijd kost om daadwerkelijk tot wetswijziging te komen, dat was ook zo bij samengestelde gezinnen en het geregistreerde partnerschap. Maar het moet niet zo zijn dat de wet kaders stelt voor de maatschappij. Uiteindelijk moet de wet de maatschappij volgen.'

Nieuw meldpunt voor grensoverschrijdend gedrag

De universiteit wil de sociale veiligheid van studenten verbeteren. Gedragscodes worden herzien en er komt een centraal meldpunt.

DOOR VINCENT BONGERS

'Een laagdrempelig, centraal meldpunt is essentieel om grensoverschrijdend gedrag effectief te melden en te verwerken', staat in het plan dat maandag in de universiteitsraad is besproken. Het meldpunt vangt signalen op, biedt studenten een duidelijke route voor het indienen van klachten en waarborgt een vertrouwelijke behandeling van meldingen. In het voorstel staat dat huidige systemen voor klachten en meldingen van medewerkers vaak tekortschieten. 'Er wordt onafhankelijk onderzoek gedaan naar de werking en toegankelijkheid van deze voorzieningen.' De universiteit is volgens de CAO verplicht een centraal

meldpunt voor medewerkers in te richten. 'Het is logisch om hier ook ruimte te bieden voor meldingen van studenten en voor hen geen apart loket op te richten.' Het is nog niet duidelijk of er naast een digitaal ook een fysiek meldpunt komt. Het Safe@EUR-model van de Erasmus Universiteit kan als voorbeeld dienen. In Rotterdam is er een meldpunt voor medewerkers, studenten en bezoekers, dat zowel telefonisch, online en op campus bereikbaar is. Ook gaat de universiteit de gedragscodes herzien. De gedragscode 'omgang docenten en studenten' stamt bijvoorbeeld uit 2008. De code is nodig toe aan een herziening 'zodat deze weer voldoet aan hedendaagse normen'. Er komt een 'toegankelijke, niet-juridische versie van deze gedragscode, zodat deze begrijpelijk is voor alle studenten'. In alle gedragscodes komt expliciet aandacht voor 'grensoverschrijdend gedrag in de digitale leeromgeving'. De raad is positief over het plan, maar vindt het belangrijk om ook ongewenst gedrag van studenten richting docen-

ten mee te nemen in de voorstellen, bijvoorbeeld bij het opstellen van nieuwe gedragscodes. Dat is inmiddels toegezegd. Landelijk is er ook nieuw beleid gekomen. De meldplicht zedenmisdrijven is uitgebreid. Het gaat om de zogeheten meld-, overleg- en aangifteplicht (MOA) voor zedenmisdrijven. De MOA gold alleen voor seksueel misbruik van kinderen. Meerderjarige studenten vallen nu ook onder de plicht. De meldplicht geldt in alle gevallen van seksueel misbruik waarbij 'de beklagde een met taken belast persoon is en waar sprake is van een afhankelijkheidsrelatie met een student'. Een met taken belast persoon is bijvoorbeeld een docent of iemand van het onderwijsondersteunend personeel. Het is de bedoeling dat deze regeling ook voor seksuele intimidatie gaat gelden. Dat staat in de Wet vrij en veilig onderwijs, die is echter nog niet aan de Tweede Kamer voorgelegd.

Koen opent alle deuren

Op de campus Lammenschans geldt student Koen Boon als de grote verlosser voor alle bewoners die zich per ongeluk hebben buitengesloten. Naar eigen schatting heeft hij al 1500 deuren geopend. Zijn service is gratis, maar wie wil mag een Tikkie betalen.

DOOR MARIEKE NOLTEN
FOTO MARC DE HAAN

Volgens mij ben ik één van de eerste bewoners en ook waarschijnlijk degene die hier nu het langst woont', vertelt Koen Boon (30, master Industrial Ecology). 'Ik woon hier bijna tien jaar. Mijn gebouw was het eerste dat werd opgeleverd, dus ik heb bijna de hele bouw van de Lammenschanscampus meegemaakt.' Voor zijn studententijd woonde hij veertien jaar op Curaçao. Dat verklaart de tropische temperaturen van zijn studio. 'Ik kan niet zo goed tegen kou', licht hij toe. Aan de muren hangen gekleurde kerstlichtjes, op een rood vloerkleed staat een lange salontafel en in de hoek staan stapels aan spelletjes, dvd's en boeken. 'Ik ben iemand die altijd voor gezelligheid zorgt. Op de Antillen is het normaal dat je naar je burens zwaait en een praatje maakt. Hier zijn mensen veel meer in hun eigen wereld en gaan ze niet heel erg met andere bewoners om. Toen ik hier kwam wonen heb ik meteen een verdiepingswatshappgroep aangemaakt en mijn burens uitgenodigd om gezellig te eten of een bordspel te doen. Ik probeer een social hub te zijn voor mijn verdieping. Daarom is mijn kamer meer een lounge area.' Maar die functie beperkt zich niet tot zijn eigen etage. Tijdens

minuut. Hij schat dat hij de afgelopen vijf jaar zo'n 1500 deuren heeft geopend. Slechts tien keer lukte het niet, al werd hij bij de eerste vergeefse poging alsnog geholpen. 'Toen is de kat aan de deurendel gaan hangen. Die heeft uiteindelijk de deur geopend. De eigenaar zei toen: "Ik hoopte al dat ie dat zou doen."' Als reddende engel ziet Koen vaste patronen optreden. 'Soms is er een hele maand niemand die zich buitensluit. En soms gebeurt het vijf keer per week. Het hangt ook af van het weer. Als het op een winterse dag ineens zonnig is, word ik drie keer gebeld. Mensen doen andere kleding aan of laten hun jas thuis.' Soms leidt een dichtgevalen deur tot bizarre situaties. 'Ik heb iemand gehad die zich op zijn verjaardag had buitengesloten met de hele groep. Die heeft mij toen een stuk verjaardagstaart gegeven.' Ook andere bewoners bieden vaak geld of kleinigheidjes aan. Het gaat Koen echter niet om de beloning. 'Ik doe het vooral als vrijwilligerswerk, omdat ik in de pandemie niet genoeg mensen zag. Mensen belden mij en dan had ik een reden om uit huis te gaan en even gezellig te doen.' Achter hem, op de vensterbank, staat bijvoorbeeld nog een

(inmiddels halfgervane) plant. 'Mensen willen me altijd iets geven. Uiteindelijk werden de stapels chocoladerepen en de voorraad wijnflessen nogal groot. Er zijn mensen die voor me hebben gekookt. Iemand anders had zelf een hele berg dobbelstenen voor het bordspel Dungeons and Dragons, omdat zij er les over gaf. Elke keer als zij zich had buitengesloten, kreeg ik er eentje.' Hij laat een foto van een kat zien. 'Bij het openmaken van een deur kwam hij meteen naar buiten en liep naar de kamer van de burens. Toen hebben de eigenaars mij een foto van hem gegeven.'

'Ik heb de rest heel wat kosten voor de slotenmaker bespaard'

Hoewel hij inmiddels een Tikkie-link heeft waarmee welwillende medebewoners zijn kebab mogen sponsoren, zegt hij uit principe nog steeds gratis deuren te openen. 'We zijn allemaal skere studenten. Ik kan iets wat heel veel mensen niet lukt. Als je 1500 keer 200 euro voor de slotenmaker rekent, is dat een flink bedrag dat ik mensen heb bespaard. Ik heb daardoor daadwerkelijk iets bijgedragen.' De grote vraag is: hoe moet het verder als hij gaat verhuizen? 'Ik ben wel aan het proberen om de rest uit te leggen hoe je deuren openmaakt. En er staan instructies op de Discord, maar veel mensen snappen niet hoe het werkt. Maar ik geef ook instructies via de telefoon. Dat heb ik ooit vanaf het strand op Curaçao gedaan en toen is dat ook gelukt.' Maar voorlopig hoeft niemand zich zorgen te maken, stelt hij gerust. 'Ik ben aan het kijken om na mijn master een phd te gaan doen, dan hoeft ik hier niet weg.'

Er is geen enkel bewijs voor indoctrinatie of geweld

Bezetting van de hortus door Pro-Palestina-activisten mei 2024. Foto: Taco van der Eb

Als er aan de Leidse universiteit angst heerst onder Joodse studenten en stafleden wordt die veroorzaakt door kritiek op Israël, niet door fysieke incidenten, schrijft **Joost Augusteijn**.

Het is mooi dat Sense Jan van der Molen in zijn opiniestuk oproept tot een open debat op basis van feiten met respect voor anderen ('Waarheidsvinding en activisme gaan niet samen', *Mare* 22, 20 maart). Het is jammer dat hij zijn respect uit door collega's zonder bewijs te beschuldigen van indoctrinatie en studenten van het verheerlijken van geweld. Niemand ontkent dat er zelfs in Leiden wel eens een student of collega is die tijdens een emotieopwekkende bijeenkomst iemand beledigt die niet meegaat in hun verontwaardiging over het gebrek aan consequenties voor het doden van meer dan 50.000, meestal onschuldige, Gazanen. Zelfs kan het zijn dat een enkele student in een besloten appgroep na tachtig jaar gewelddadige onderdrukking van Palestijnen verheugd was toen Hamas met geweld terugloeg, maar anekdotes en het gebruik van voorbeelden van incidenten op andere universiteiten zijn geen bewijs voor een structureel probleem in Leiden. De angst onder Joodse studenten en stafleden is ook niet ontkend, wel worden de redenen ervoor ter discussie gesteld. De auteurs van het zelf-selectieve onderzoek naar de gevoelens onder Joodse studenten en medewerkers dat Van der Molen aanhaalt, concluderen dat de meeste incidenten die gemeld worden draaien om kritiek op Israël. In totaal 3 van de 165 responden-

ten uit 16 instellingen had ervaring met een vorm van fysiek geweld en geen enkele daarvan kwam uit Leiden. Buiten het aanhalen van niet relevante voorbeelden, bagatelliseert Van der Molen ook de werkelijke ervaringen van pro-Palestijnse studenten en collega's die volgens hem slechts negatieve gevolgen ondervinden van hun gedrag tijdens 'bezetting, intimidatie of vernieling', die nauwelijks zijn voorgekomen in Leiden. Hij gaat daarmee moedwillig voorbij aan het feit dat pro-Palestijnse studenten en medewerkers talloze malen het recht is ontzegd om bijeenkomsten te houden die binnen de inmiddels verruimde huisregels vielen, dat zij worden geprofileerd bij tu-card-controles als ze naar college gaan en dat collega's zijn aangesproken op hun politieke standpunt. Ik ben benieuwd hoe Van der Molen zich zou voelen als getwijfeld wordt aan zijn wetenschappelijke integriteit op basis van wat hij in een opiniestuk schrijft, en of hij dan niet ook de anonimiteit zou zoeken. De angst voor consequenties als je autoriteiten bekritiseert is namelijk van een andere orde dan door een medestudent aangesproken te worden op je politieke opstelling. Hij heeft ook moeite met het herkennen van een autoriteitsargument. Als docenten structureel hun autoriteit misbruiken om een politiek standpunt op te leggen aan hun studenten zou dat via evaluaties al lang naar voren zijn gekomen. Hoewel Arnout van Ree aangeeft dat hij een enthousiast activist is ('Protest hoort juist bij praesidium libertatis', *Mare* 20, 6 maart), wat eigenlijk ook bestorven ligt in de maatschappelijke gelofte die elke promovendus aflegt, laat hij ook uitgebreid zien dat dit zijn colleges niet beïnvloedt. De enige die een autoriteitsargument gebruikt is overigens Van der Molen zelf wanneer hij zonder onderbouwing Cleveringa aanroept en de interpretatie van de slogan

'From the river to the sea' aan het politieke gezag van de Tweede Kamer overlaat in plaats van de wetenschap. En ja, als je oproept om de macht naar de mond te praten omdat je bang bent voor de consequenties dan toon je een collaboratiementaliteit. Dat is geen polarisatie, maar een definitiekwestie. Het zou mooi zijn als Van der Molen enig begrip toont voor degenen aan deze universiteit die aandacht vragen voor het lot van Palestijnen. Je kunt je blindstaren op incidentele extreme uitingen daarvan, maar de selectieve blindheid van autoriteiten voor het leed dat Palestijnen door Israël wordt aangedaan is wat mensen in actie brengt en soms begrijpelijk emotioneel maakt. In tegenstelling tot het beeld van gepamperde pro-Palestijnse activisten wordt door bestuurders juist stevig tegen hen opgetreden en constant aandacht gevraagd voor gevoelens van Joodse medewerkers en studenten zonder dat daar veel concrete aanleiding toe is. In plaats van debatteren over al dan niet terecht gevoelens zouden we, zoals Geert Jan Kroes aangeeft in zijn uitstekende opiniestuk ('Laten we in vredesnaam een standpunt innemen', *Mare* 22, 20 maart), de banden met Israëlische instituties minimaal moeten opschorten totdat we zeker zijn dat Leiden niet medeverantwoordelijk is voor oorlogsmisdaden en andere overtredingen van het internationaal recht. Het zou van der Molen sieren als hij, samen met leden van de universiteitsraad, het college van bestuur oproept de ethische normen die het college intern probeert op te leggen op Israël toe te passen.

Joost Augusteijn is universitair hoofddocent aan het Instituut voor Geschiedenis en lid van de universiteitsraad

Gijzeling in de Amsterdamse Rembrandttoren, maart 2002, waarbij de dader via teksten aandacht vroeg voor zijn strijd tegen de breedbeeldtelevisie van Philips

Als voormalig politieonderhandelaar weet Heidi Nieboer als geen ander hoe ze het best kan bemiddelen. Met collega en vriendin Marjolein Smit-Arnold Bik schreef ze een boek met de belangrijkste principes, óók voor het dagelijks leven. 'Je moet vertrouwen opbouwen.'

DOOR ELSE VAN DER STEEG
FOTO ANP

Iedereen heeft een rode knop

Sommige situaties staan nog op haar netvlies gebrand, zegt politieonderhandelaar Heidi Nieboer. 'We werden geroepen naar een portiekwoning. Daar stond een man met een samoeraizwaard op zijn buik gericht. Naast hem een jongetje van een jaar of zeven, het bleek zijn zoonje, dat een broodmes op dezelfde manier vasthield. De blik in de ogen van dat jongetje gierde ik nooit meer. Aan de ene kant: "Ik ben loyaal aan mijn vader" en gelijktijdig "Help mij!" Nieboer wijst naar haar arm. 'Ik heb dit verhaal al honderd keer verteld, en toch krijg ik iedere keer kippenvel. Nu ook weer.' Als onderhandelaar is het haar taak om te proberen de situatie op een veilige manier te de-escaleren. Het doel, omschrijft ze in het boek *We komen er wel uit*, is om te zorgen dat iedereen heelhuids uit zo'n situatie komt. Dat kan bijvoorbeeld gaan over een suïcidepoging of een gijzeling. Ze schreef het boek samen met vriendin en oud-collega Marjolein Smit-Arnold Bik. De twee kennen elkaar al 22 jaar. Samen waren ze wijkteamchef in Amsterdam. 'Het was al een wonder dat er nog een vrouw was', herinnert Smit-Arnold Bik zich. 'We waren de enige twee.' Nieboer werkt inmiddels als trainer en onderhandelaar, na jaren fulltime politieonderhandelaar geweest te zijn. Ze bemiddelde bijvoorbeeld bij de gijzeling in de Rembrandttoren in Amsterdam in 2002. Smit-Arnold Bik is leidinggevende bij de politie en doet ze vrijwilligerswerk als buurtbemiddelaar. In het boek onderscheiden de twee zes principes van effectief onderhandelen, die ze ook toepassen op alledaagse situaties zoals een gesprek met je leidinggevende of

een burenruzie. Twee van de punten, 'van connectie naar impact', en 'stap in de schoenen van de ander', zijn nodig om de situatie echt te begrijpen. Nieboer: 'Vaak als een gijzelnemer losgeld eist, zit daar een reden achter. Als je erachter komt dat het niet zozeer om dat geld gaat, maar dat iemand schulden heeft en zijn hypotheek wil blijven betalen, omdat hij anders uit zijn huis gezet wordt, dan heb je een heel ander gesprek. Dan hoeft je niet meer over de eis te onderhandelen, maar kun je bespreken of je iemand in contact kan brengen met schuldhulpverlening.' Voor een succesvolle onderhandeling is het belangrijk dat je jezelf goed kent, benoemen de auteurs in de punten 'laat je niet gijzelen', en 'jij bent het belangrijkste instrument'. 'We hebben allemaal een "rode knop", iets waardoor je bijvoorbeeld heel boos wordt. Als dat je overkomt, kun je zelf niet meer goed onderhandelen en word je dus mentaal gegijzeld', vertelt Nieboer. 'Als ik een onderhandeling in ging die heel spannend was, dan kon ik denken: nu ben ik verantwoordelijk voor wat die ander doet. Als ik iets verkeerd zeg, dan kan het wel eens helemaal mislopen. Maar als ik me daardoor laat gijzelen, durf ik het gesprek niet aan te gaan.' Smit-Arnold Bik liep hier tegenaan in een conflict met haar werkgever. Het liep zo hoog op dat ze een advocaat in de hand nam, die haar uiteindelijk vroeg: 'Ga je voor geluk of ga je voor gelijk? Met andere woorden: zie je ook kans om die boosheid los te laten? Sommige mensen vechten zich kapot als hun onrecht aangedaan wordt, anderen bevriezen. Het is wel erg handig om te weten hoe je zelf in elkaar zit, als jou zo iets overkomt.'

Bij de Rembrandttoren kwamen de gijzelaars ongedeerd vrij, maar pleegde de gijzelnemer zelfmoord. 'Dat is niet goed gegaan, want ons doel is altijd iedereen veilig naar buiten krijgen. Je weet dat het altijd anders kan lopen. Ook als je alles goed gedaan hebt, kan de ander altijd een andere beslissing nemen. We waren wel heel blij dat dat hij de explosieven die hij bij zich had niet heeft gebruikt. 'We hebben drie dagen uitgebreid over de casus gepraat, niet alleen op inhoudelijk niveau maar ook over de vraag: hoe gaat het met jou? Dat is nodig, en gelukkig is er ook ruimte voor. Daarna heb je het grotere verhaal.' Met de man met het samoeraizwaard liep het wel goed af. Nieboer moest eerst uit de buurt blijven, schreeuwde de man, ze mocht hem niet zien. Van om de hoek ging ze het gesprek met hem aan. 'Je moet vertrouwen opbouwen. Ik zei tegen hem: "Ik kom pas dichterbij als je dat oké vindt." Ze bleef hem vragen stellen, tot hij genoeg gekalmeerd was en het zwaard neerlegde. Zijn zoonje deed hetzelfde. 'Van deze man was zijn vrouw overleden en hij had allemaal geldzorgen.' Een goede voorbereiding is alles, zegt Smit-Arnold Bik. 'Je bedenkt vooraf: wat is nou echt mijn doel? Maar ook: wat zou het doel van de ander zijn? Bij buurtbemiddeling zoek ik ook naar de onderliggende oorzaak. Als mensen ruzie hebben over een kat die tegen de schutting plast, is er vaak meer aan de hand dan dat.' Ze herinnert zich een buurvrouw die een puppy had gekocht tijdens de pandemie. 'Na de coronaperiode ging de vrouw weer buiten de deur aan het werk, en de puppy zat de hele dag te gillen thuis. De buurman was

juist tijdens corona een bedrijf aan huis begonnen en zat dus de hele dag lang te werken naast een gillende puppy. Inmiddels is het opgelost: de buurman laat elke middag het hondje van de buurvrouw uit. Het is zo'n simpele oplossing, maar die mensen waren zo boos op elkaar dat ze er niet uitkwamen.'

Heidi Nieboer en Marjolein Smit-Arnold Bik. *We komen er wel uit – leer onderhandelen van een politieonderhandelaar.* Lipsius 0.19, Aanvang 19.30

Tentamencijfer opkrikken? Bedenk een goede openingszin!

Kun je de onderhandeltechnieken ook toepassen om een tentamencijfer van een 5,4 naar een 5,5 te verhogen?

Nieboer: 'Eerst moet je bedenken wat maakt dat je die 5,5 wil. Heb je er recht op, of maakt het het verschil tussen zaken en slagen?' Smit-Arnold Bik: 'Verzin een leuke openingszin voor het gesprek, zodat je docent niet denkt: "O, daar heb je er weer zo een." Niet zomaar met de deur in huis vallen. Daarna staat of valt het uiteindelijk met goede argumenten.' Nieboer: 'Je kan ook vast met een alter-

natief komen. Bijvoorbeeld een herkenning of een vervangende opdracht. Zo plant je bij de ander vast dat zaadje dat je ook andere dingen kan vragen dan die 0,1 punt. Ik kan me goed voorstellen dat een docent daarin meegaat: "Heb ik het echt goed beoordeeld of valt er over die tiende punt nog te twijfelen?"' Smit-Arnold Bik: 'Denk vooraf vast wat what-if-scenario's uit, stap in de schoenen van de docent. Voor het geval jou inderdaad gevraagd wordt waarom je die punten nodig hebt. Als iemand boos wordt, hoe herstel je dan die relatie? Of als je zelf het hele semester hebt zitten Netfixen tijdens colleges, hoe groot schat je dan je eigen kansen in?'

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van €4,500 te boven gaan

Percussieschool Sans Metre viert 25 jaar met **gratis workshops voor studenten op zaterdag 12 april** van 15:00-19:00 in het Muziekhuis, Middelstegegracht 123 in Leiden.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord, basisonderwijs**, 11 leerlingen. Groep 4 t/m 8. **Voortgezet onderwijs**: *Nederlands, brugklas mavo-havo. *Nederlands, 4 havo. *Nederlands, spelling, 2 vwo. *Mbo-student, niveau 4, reke-

nen. *Wiskunde, 2 vmo. **Leiden-Zuid**, *5 leerlingen basisonderwijs. *Ook hulp gevraagd bij organisatie van de bijles, één of twee middagen per week. Onderwijswinkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Inloopconcert door Herman Lodder (**orgel**), **maandag 7 april** 13.00 uur tot 13.30 uur, **Academiegebouw, toegang gratis**.

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi- commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. btw voor elke vijftig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem, |+31 (0)23-5714745, info@bureauvanvliet.com

COLOFON

Mare: Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl of weekbladmare@protonmail.com
Website mareonline.nl
Twitter @weekbladmare
Mastodon @weekbladmare@mastodon.online
Bluesky @mareonline.nl
Instagram @weekbladmare
Facebook: Leids Universitair Weekblad Mare
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 5.000

Hoofredactie:

Frank Provoost
frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie:

Vincent Bongers
vbongers@mare.leidenuniv.nl
Marcie van der Kraan
m.w.s.van.der.kraan@mare.leidenuniv.nl

Sebastiaan van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Mark Reid
m.a.reid@mare.leidenuniv.nl
Eise van der Steeg
e.h.van.der.steeg@mare.leidenuniv.nl
Marieke Noltén (stagiair)
Andrew Vanderleek (stagiair)

Medewerkers:

Emiel Beinema | Lente van den Berg
Remco Breuker | Lisa Boshuizen
Josette Daemen | Lorenzo Gerritsen
Mathijs de Jong | Pol Koopman
Henrik Laban | Zahra Menguellati

Art direction en vormgeving:

Marcel van den Berg,
joostmarcellis.nl

Fotografie:

Taco van der Eb |
Marc de Haan

Illustraties: Bas van der Schot |
Silas.nl

Drukwerk: Rodi Rotatiedruk,
Broek op Langedijk

Advertenties:

Bureau van Vliet B.V., Watering-
weg 129, 2031 EG Haarlem,
Telefoon 023 - 571 47 45
E-mail sales@bureauvanvliet.com
bureauvanvliet.com/advertentie/
Weekblad

Redactieraad:

Kutsal Yesilkagit (voorzitter) |
Frank Israel (vice-voorzitter) |
Alexander Pleijter (secretaris) |
Willem van der Does | Annemarie
Drahmann | Nour Eldin Emara |
Rosanne Hertzberger | Zoë van
Litsenburg | Marten Jesse Pot |
Hermelijnt Smits

Een nietige pixel in een lege zee

De tentoonstelling 'Planten & Planeten' in de Oude Sterrewacht laat bezoekers nadenken over hun plek in het heelal. Digitale beelden, kunst, en natuurhistorische objecten plaatsen het leven op aarde in perspectief. 'We vervagen de grenzen tussen botanie en sterrenkunde.'

DOOR MARK REID
FOTO MIKE BINK

Bij binnenkomst in de expositieruimte in de kelder van de Oude Sterrewacht loop je meteen tegen een lichtkunstwerk van Jos Agasi aan. Lichtbundels die door lensglasmaasjes schijnen, werpen op de muren van de zaal bewegende vormen. Van grashalmen of van zonnestelsels die om elkaar heen bewegen? 'We hebben geprobeerd om de grenzen tussen botanie en sterrenkunde te laten vervagen', vertelt sterrenkundige Frans Snik, die samen met oud-directeur van de Lakenhal Meta Knol de tentoonstelling samenstelde. De lensglasmaasjes van Agasi sluiten goed aan bij de rest van de tentoonstelling, waar microscopen inzoomen op de allerkleinste organismen en telescopen uitzoomen tot de omvang van het heelal, en zo het leven op aarde in kosmisch perspectief zetten. Dat begint met de film *Powers of Ten*, die op basis van een foto van een stelletje op een picknickkleed stapsgewijs uitzoomt tot de omvang van het universum, om daarna weer met dezelfde stappen achteruit in te zoomen op de meest elementaire deeltjes waaruit het universum is opgebouwd.

Mooi detail: de film, die sinds de jaren 70 in vele vormen is gereproduceerd blijkt zijn oorsprong te vinden in het fraai gereproduceerde vooroorlogse notitieboek van de Nederlandse sterrenkundige Henk van de Hulst. Snik: 'Van de Hulst, die ook zelf hier in de Sterrewacht heeft gewoond, tekent in dit boek de Melkweg nog als een soort vormeloze bal, omdat de vorm daarvan nog niet bekend was. Dat zou hij namelijk zelf later ontdekken, samen met Jan Hendrik Oort.'

Wie, jetwat beduusd door de schaal van het universum, verder loopt, krijgt meteen een volgende stomp te verwerken. Op de muur staat een kalender, met de oerkaal op middernacht 1 januari, en het heden op de laatste seconde van 31 december. De aarde zelf verschijnt op die schaal pas in september, en het eerste leven pas een week of twee later. Op de tafels staan stenen en meteorieten van miljarden jaren oud opgesteld, die op de kalender niet veel verder komen dan september of oktober. Een replica van de schedel van een vroege mensachtige wordt gedateerd op eind december. Snik: 'Een seconde op deze schaal is gelijk aan ongeveer 450 jaar, dus de Universiteit Leiden is één seconde oud, de Pieterskerk ongeveer twee.' Wie helemaal doorloopt naar het einde van de kalender kan zichzelf misschien nog zien in de laatste paar milliseconden.

De natuurhistorische voorwerpen op de tentoonstelling dragen bij aan de vervreemding. Vleesetende planten op sterk water lijken op monsters uit de *Alien*-films en de gestileerde botanische foto's van Elspeth Diederix zouden zo kunnen zijn genomen op een andere planeet. Zo lijken de schilden van kevers prachtige regenboogkleuren te hebben, maar, legt Snik uit, schijn bedriegt. De schitterende kleuren komen niet van een pigment in het schild van de kever, maar ontstaan door de fysieke structuur van het pantser van het diertje. Daardoor is het licht dat de kevers weerkaatsen gepolariseerd, het heeft een specifieke draairichting. Wie met een 3D-brillette naar de kevers kijkt, ziet door zijn ene oog een kleurenpracht, terwijl door het andere oog de kevers dof lijken. Het brillette heeft de gepolariseerde kleuren weggefilterd. 'Voor zover we weten produceren alle kevers licht dat dezelfde kant op draait', legt Snik uit. 'Bij slakken zie je dat een op de miljoen een huisje heeft dat andersom draait, maar dat lijkt bij de keuren van kevers niet het geval te zijn. Het is waarschijnlijk zo fundamenteel dat de evolutie er geen vat op heeft. Er is een onderzoek gaande om de hele collectie van Naturalis na te pluizen met een brillette om te kijken of er niet toevallig een afwijkende is, maar ik vermoed van niet.'

De laatste zaal werpt een blik in de toekomst. Want de klok stopt niet om middernacht. Bezoekers kunnen met behulp van een computer beelden maken van toekomstige planten op vreemde planeten, of kijken naar plastic koraal, een mogelijke toekomst voor het leven in de opgewarmde zeeën.

Toch eindigt de tentoonstelling nog hoopvol, met de vraag wat de bezoeker zelf gaat doen voor de toekomst. Als suggestie liggen er papieren zakjes klaar die je kunt vullen met zaadjes, om de planten van de toekomst een handje mee te helpen.

Voor de uitgang is er toch nog een laatste confrontatie. De beroemde *Pale Blue Dot*-foto, gemaakt door de Voyager 1 ruimtesonde. Het toont de aarde als een enkele blauwe pixel in een zee van oneindige leegte, de enige bekende plek in het universum met leven. Je knippert twee keer en staat weer buiten tussen de planten in de hortus, ergens op die blauwe pixel, misschien iets nederiger dan je naar binnen ging.

De tentoonstelling Planten & Planeten is de komende vijf jaar iedere woensdag tot en met zondag te zien onder de Oude Sterrewacht. Toegang gratis bij bezoek aan de hortus botanicus

lira fonds

Ben jij wetenschapper en wil je over jouw onderzoek een Nederlandstalig publieksboek schrijven?

Dien dan uiterlijk 30 juni 2025 een aanvraag in voor een Lira Fonds-beurs van €37.500: www.lirafonds.nl

‘Ik trek een bak in 2,88 tellen: het huisrecord’

DOOR LORENZO GERRITSEN
FOTO TACO VAN DER EB

Naam: Huize TrappenZat
Kamergruote: 12 m²
Huur: €325 incl.
Huisgenoten: 14

Hoelang woon je al in ‘De Sterflat’ aan de Klikspanweg?

‘Bijna drie jaar. Ik woonde eerst in een studio op de Hooigracht. Dat was heel eenzaam, want het was tijdens corona. In een studio kan je met niemand praten. Na zes maanden wilde ik echt iets anders. Ik zocht iets met minstens acht huisgenoten om de sfeer van een echt studentenhuis te hebben. Dit huis was mijn vierde hospi en ik heb nooit spijt gehad.

‘We zijn veel samen: er zitten altijd wel

vier mensen in de fusie. We doen ook ons best om elkaar te zien en een drankje of spelletje te doen. Elke woensdag hebben wij huisavond. We proberen om de week een grote activiteit te organiseren, zoals een kroegentocht in Delft of een poolavondje. Het heeft mij geholpen met vrienden maken.

‘Ik dacht eerst dat ik het niet leuk zou vinden, omdat er een stigma omheen hangt dat het hier erg vies is en je weinig kan studeren. Allemaal overdreven.’

Dus het is hier altijd schoon?

‘In vergelijking met andere studentenhuisen valt het wel mee. We hebben geen muizen. Elke week ruimen we op. Dat wordt ook echt gedaan, want an-

ders krijg je een boete. De eerste keer vergeten is zes euro, en dat loopt op met drie euro per week. Ik ben te skeer om het niet te doen. Maar een huisgenoot moest ooit 4,5 euro betalen.’

Heb je ook huistradities?

‘Op de muur in de fusie houden we bij wie het snelst een bak kan trekken. Momenteel is mijn tijd het huisrecord: 2.88 seconden. En de traditie dat je het woord “dop” niet mag zeggen, bestond al voordat ik er kwam wonen. Als je dat zegt, moet je een dop vullen met sterke drank en dat shotten. Dat geldt voor iedereen, dus ook voor gasten of tijdens hospiteeravonden.

‘Ik heb het bijna helemaal afgeleerd. Als ik thuis bij mijn moeder ben, vraag ik altijd of ze me de d-o-p wil aangeven. Af en toe trap ik er nog in. We hadden een gesprek over zelfstandigheid en dat je je eigen boontjes kan... Toen was ik de lul.’

Waarom verzamel je Skittles?

‘Het is mijn favoriete snoepje. Met de witte zakken in het rechterkastje ben ik begonnen. Ik was met de middelbare school naar Schotland en ik zag ze staan in een tankstation. Het zijn gaypride Skittles. Ze zijn wit aan de buitenkant, maar hebben allemaal een andere smaak. Dat laat zien dat iedereen er misschien aan de buitenkant hetzelfde uitziet, maar anders is van binnen. Een maat heeft ze voor mij gekocht en grapte dat ik een verzameling kon starten. Ik vond het zo leuk dat ik het ook heb gedaan.

‘Nu al mijn vrienden weten dat ik dit spaar, nemen ze allemaal Skittles mee uit het buitenland, zoals Mexico, Verenigde Staten en Australië. Ik heb nu ook een Skittle-plectrum en kaarsen. Er bestaan ook mosterd- en nhl-Skittles, en nóg honderden varianten die ik niet heb. Ik koop meestal één zak om te proeven en eentje om neer te zetten. Het loopt qua prijs aardig op, tot soms wel acht euro per stuk. Voor een zakke snoep is dat best veel.’

COLUMN | ZAHRA MENGUELLATI

Waarom studeersessies tot sluitingstijd mijn favoriet zijn

In de weken voor tentamens wordt het op Wijnhaven steeds drukker en is het strijden om een plekje aan de grote ronde tafels. Veel mensen komen dan ook bij het krieken van de dag, en als ze een tafel voor hun vriendengroep hebben bemachtigd, laten ze die de hele dag niet gaan.

Ikzelf heb het geluk dat ik thuis een stabiele internetverbinding en een rustige woonkamer heb. Toch ga ik vaak ‘s avonds naar de campus om te studeren. Niet omdat ik me daar per se beter kan concentreren, maar vanwege de gezelligheid.

Rond zeven uur sluiten de meeste vrienden zich aan bij de studeersessie. Vaak omdat we dan een groot genoeg lokaal kunnen boeken, of een tafel kunnen innemen van de Hollanders die naar huis gaan om te eten (hou van jullie, bestuurskundestudenten). Dan overhoren we elkaar, klagen we samen over docenten en gaan we naar de Appie om de laatste overgebleven böreks en frikandelbroodjes te halen. Nog belangrijker, dit is ons roddeluurkje. Zo krijg je nog eens dingen mee over de mensen die je alleen af en toe in werkgroepen ziet.

Ons Engels brokkelt steeds verder af en we krijgen de slappe lach. De efficiëntie van ons studeren ondervindt, net zoals de productiecapaciteit in de economie die we bestuderen ‘afnemende meeropbrengsten’. Hoewel het ‘normale’ leven in het daglicht plaatsvindt, verkiezen veel studenten de stilte van de avond en de nacht. Aan een paper werken ‘hit’ gewoon net niet zo hard als je het niet

de avond van tevoren doet. ‘s Nachts naar de keuken sluipen en breinvvoer voor jezelf maken terwijl het maanlicht naar binnen schijnt, vijf tabbladen open, al in je pyjamabroek, maar vastberaden om door te werken tot het einde.

Het is weer eens wat anders dan de gebruikelijke drukte van de nacht die ook bij het studentenleven hoort. Het geroezemoes van de Grote Markt (of waar jullie dan ook uitgaan in Leiden). De allesoverstemmende muziek in clubs. En dan de dronken stilte van het toilet, en uiteindelijk de geluiden van de trein, trams of de ontwakende woonwijken waardoor je terugfietst.

Toch zijn de studeersessies tot sluitingstijd mijn favoriet. Hoe leer je je vrienden beter kennen dan als je met zijn allen slaapdronken en gestrest in een kamertje zit? Academische stress is iets wat je deelt en wat je bij elkaar brengt. Ik denk dat we dankbaar kunnen zijn voor de late openingstijden van onze universiteit. Wijnhaven is een toevluchtsoord en zo’n ontmoetingspunt in de grote stad ga ik later zeker missen.

Zahra Menguellati is student International Studies

‘Hoe leer je vrienden beter kennen dan slaapdronken en gestrest in één kamertje te zitten?’